

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
معاونت آموزش
اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات ارتقای - شهریور ۱۳۸۹

پاسخنامه

پایه :	۶	موضوع :	حکومت اسلامی
تاریخ :	۸۹/۶/۲۵	ساعت :	۱۸

نام کتاب: حکومت اسلامی

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. در کدام مورد، «اعلمیت» شرط است؟ ج ۱۹۵
 ا. ولایت سیاسی ☐ ب. قضا ☐ ج. افتا ☒ د. ولایت بر امور حسبه ☐
۲. «بیعت» از مفاهیم است. ب ۹۹
 ا. تأسیسی اسلام ☐ ب. امضائی اسلام ☒ ج. تأسیس و امضائی اسلام ☐ د. غیر تأسیسی و غیر امضائی اسلام ☐
۳. ولایت فقیه با چه نوع دلیلی اثبات می شود؟ د ۱۷۵
 ا. فقط با دلیل عقلی ملفق و دلیل نقلی ☐ ب. فقط با دلیل شرعی ☐
 ج. فقط با دلیل نقلی و عقلی محض ☐ د. با دلیل عقلی ملفق، دلیل عقلی محض و دلیل شرعی ☒
۴. چه نوع مخالفتی با ولی فقیه حرام است؟ ا ۲۰۱
 ا. هر نوع مخالفت عملی ☒ ب. هر نوع مخالفت عملی و نظری ☐
 ج. فقط مخالفت عملی در احکام اجتماعی ☐ د. فقط مخالفت عملی در ملأ عام ☐

تشریحی:

۱. ا. در مکتب سوسیالیسم بالاترین ارزشی که حکومت باید به آن ملتزم باشد، چیست؟ ب. مالکیت خصوصی در این مکتب چه جایگاهی دارد؟ ۱۸ (ع: ۲: ۲)
 سوسیالیزم، عدالت اجتماعی را بالاترین ارزشی می داند که دولت و حکومت باید خود را به آن ملتزم بدانند (از این رو آزادی عمل اقتصادی باید به کنترل درست درآمد) و مالکیت خصوصی باید محدود و گاه حذف شود.

۲. سکولاریزم چه اعتقادی درباره قلمرو دین دارد؟ ۵۱ و ۵۰ (ع: ۱: ۳)
 از نظر سکولاریزم قلمرو دین عرصه‌هایی است که عقل آدمی به انجام نمی رسد این عرصه‌ها شخصی و مربوط به رابطه انسان و خداوند است، اما رابطه انسان با انسان و رابطه انسان با جهان طبیعت نیز در قلمرو هدایت دینی نمی گنجد.

۳. دو دلیل بر الاهی بودن حکومت پیامبر(ص) بیان کنید. ۸۱ و ۸۲ (ع: ۲: ۱)
 ۱. اسلام مشتمل بر قوانین و تکالیفی است که بدون برپایی دولتی دینی، نمی توان آنها را بر شئون مختلف جامعه اسلامی تطبیق کرد.
 ۲. آیات قرآنی ولایت سیاسی پیامبر اکرم(ص) را تثبیت کرده است. مانند آیه «النبیّ أولى بالمؤمنین من أنفسهم» و آیه ولایت.
 ۳. مهم ترین دلیل، مخالفین بیعت رضوان و مانند آن است در حالی که مفاد این بیعت ها انتخاب پیامبر(ص) به زعامت نیست بلکه حمایت از رسول الله(ص) است.

۴. أ. ولایت تکوینی و ولایت اعتباری را توضیح دهید. ب. ولایت امام معصوم از کدام قسم است؟ ۱۱۷ (ع: ۱: ۲)
أ. ولایت تکوینی یک فضیلت و مقام معنوی و کمال روحی است که به واسطه آن شخص صاحب ولایت به اذن الله قدرت تصرف در کائنات را دارد.
ولایت اعتباری همان تصدی منصب رهبری و اداره شئون مسلمین است که شأنی اعتباری به شمار می آید.
ب. ولایت امام معصوم (ع) از هر دو قسم است.

۵. ولایت عامه فقیه چگونه از باب حربه اثبات می شود؟ ۱۴۷ (ع: ۲: ۱)
چون امور حربه اموری است که شارع در هیچ شرایطی راضی به ترک آنها نیست. و تصدی امور حربه بنا بر نظر قاطبه فقهای شیعه به عهده فقیه جامع الشرایط است. پس می توان گفت تصدی فقیه عادل در امور اجتماعی و سیاسی مسلمین ثابت می شود.

۶. چرا زعیم جامعه اسلامی باید فقیه باشد؟ ۱۸۰ (ع: ۱: ۴)
رسالت و وظیفه حکومت در جامعه اسلامی تطبیق امور مختلف مسلمانان با تعالیم شریعت است. اموری همچون روابط و مناسبات اجتماعی، اقتصاد و معیشت و روابط حقوقی و فرهنگی همگی با دین موزون می شود؛ لذا لازم است رهبر جامعه اسلامی در عین برخورداری از توانایی و لیاقت در مدیریت جامعه، از تبحر کافی در شناخت اسلام و موازین و مبانی آن برخوردار باشد.

۷. در بحث از «حکومت در عصر غیبت» در چه صورت مسأله ای کلامی و در چه صورت مسأله ای فقهی می شود؟ ۱۴۴
زمانی که از اصل لزوم اظهار نظر شرع در باب حکومت در عصر غیبت سخن بگوئیم مسأله کلامی است و آن گاه که از تفصیل شرایط والی مسلمین وظایف او وظیفه مردم در قبال او بحث می کنیم به مسأله ای فقهی پرداخته ایم.

۸. چگونه سازگاری میان اسلام و دموکراسی امکان پذیر است؟ توضیح دهید. ۲۴۵ و ۲۴۳ (ع: ۲: ۱)
(در صورتی که مبتنی بر دو اصل «تکثرگرایی» و «آزادی اندیشه و انتخاب گری مطلق» نباشد) دموکراسی به عنوان یک روش را می توان در چارچوب خاصی محدود کرد یعنی اصول و مبانی خاصی را به عنوان حق پذیرفت آن گاه دموکراسی را در چارچوب حفظ این اصول و ارزش ها به کار بست، پس دموکراسی روشی را می توان در چارچوب مبانی اسلامی محصور کرد.

۹. استدلال سکولارها موسوم به «مشکل تطبیق شریعت» را به اختصار تقریر کرده، یک جواب برای آن بنویسید. ۵۴-۵۸ (ع: ۲: ۳)

استدلال: دین، ثابت و روابط اجتماعی، متغیر است و ثابت برای متغیر قابل انطباق نیست؛ پس دین نمی تواند در جوامع بشری اجرا شود.
جواب: ۱. تغییرات قالبی و شکلی، مانع تطبیق نیست. ۲. برای مسائل مستحدثه و نوظهور چاره اندیشی شده است (مثل اجتهاد، احکام ثانویه، حکم حکومتی). ۳. دین، گرچه ثابت است، اما ابزار انعطاف با شرایط متغیر، در آن پیش بینی شده است.